

MIROLJUB



ISSN 1452-5976

GODINA: XII.

SOMBOR, 2009.

BROJ 1 (45)

Djela naših likovnih stvaralaca



»To bačko more ljubavi puno
okuplja ljude široke duše
tu život teče mirno i tiho...«

(C. Miler)



**Pogledi likovnih stvaralaca daleko sežu
u naše plodne ravničarske prostore**

Svečano obilježena 72. obljetnica postojanja i djelovanja HKUD „Vladimir Nazor“ **DOSLJEDNI U NJEGOVANJU KULTURE I TRADICIJE SVOGA NARODA**



U prigodi obilježavanja 72. obljetnice postojanja i djelovanja HKUD «Vladimir Nazor», 6. prosinca 2008. godine u Velikoj dvorani Hrvatskog doma održana je svečana proslava.

Za ovu prigodu dvorana je bila puna posjetitelja, te je bila lijepo i prikladno uređena. Uz dva stijega – države Srbije i hrvatske nacionalne manjine u Srbiji – binu i okolni prostor krasile su prigodne postavke i jesenski plodovi naših njiva i salaša: suho lišće i sezonsko cvijeće, žitno klasje, nizovi češnjaka i suhe paprike te lijepe bundeve, a na ogradi i oko nje lončići, ćupice i druge posude, dok su na bočnom zidu dvorane bili izloženi radovi članova likovne kolonije „COLORIT 08“ napravljeni tijekom minulog ljeta.

U pozdravnom govoru, koji je upućen svim sudionicima skupa, predsjednik g. Šima Raič se osvrnuo na djelatnosti Društva tijekom minule 72 godine, ističući kako je to bilo dugo i veoma složeno razdoblje. „No, mi smo pred sobom uvijek imali jasnu programsku orijentaciju – njegovanje kulture i tradicije hrvatskog naroda ovoga kraja – Bunjevaca i Šokaca. Kao takvi oduvijek smo ulagali velike napore da očuvamo svoje nacionalne tradicije, ali uvažavajući i tradicije drugih ovdašnjih naroda, s kojima smo stoljećima zajednički živjeli i dijelili i dobro i zlo. Za svoj rad i za rezultate ostvarene na tom planu dobivali smo i vrijedna priznanja. Ove nam je godine Općina Sombor

dodijelila zahvalnicu za ostvarenu suradnju sa srpskim manjinskim KUD-ovima u Hrvatskoj – za uspostavljeni 'most suradnje i povjerenja Srba u Hrvatskoj s Hrvatima u Srbiji'. Pojedine naše sekcije i njihovo članstvo također su postigli lijepe rezultate i osvojili vrijedna priznanja.

Generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici g-đa Ljerka Alajbeg u svom je pozdravnom govoru pohvalila rad i rezultate koje Društvo postiže, ističući i doprinose što ih je razvoju grada davao i daje ovdašnji hrvatski narod, te naglasila kako „Sombor ne bi bio Sombor da ovdje nije bilo i Hrvata“. Generalni konzulat RH također

je uspostavio bližu suradnju s tijelima vlasti u Somboru, te je konzulica poželjela daljnji uspeh u radu te dobru uzajamnu suradnju.

Uspješna realizacija cjelovečernjeg programa velikim je dijelom zasluga i vještih voditeljica, kao i pouzdanih recitatora ovoga Društva: Bojane Jozić i Dejana Jakšić, Emine i Anete Firanj, te Lee i Miloša Jevtić.

Za uspostavljenu dobru i svestranu suradnju, te dobivanje materijalne i moralne potpore za rad, Društvo je dodijelilo zahvalnice Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Pokrajinskom tajništvu za kulturu, Pokrajinskom tajništvu za nacionalne manjine, te Skupštini Općine Sombor. Za izuzetne rezultate ostvarene u radu zahvalnice su dodijeljene glavnom i odgovornom uredniku „Miroljuba“ mr. Matiji Đaniću, voditeljici dramsko-recitatorske sekcije Mariji Šeremešić, te članu dramske sekcije za ostvaren uspjeh Zvonimiru Lukaču, dok su od sekcija zahvalnice dodijeljene dramskoj i recitatorskoj.

Pri kraju ovog dijela programa glavni i odgovorni urednik „Miroljuba“ promovirao je novi, četvrti ovogodišnji broj ovog društvenog glasila (4/2008), koji je zatim i podijeljen nazočnima.



Drugi dio večernjeg programa bio je zabavnog karaktera te je u pravom smislu činio dobru osnovu za opće opuštanje cijele dvorane. To je scenski prikaz „OJ JESENI, JESENI...“ koji je osmislila te sa svojim suradnicima i realizirala Marija Šeremešić, stručna voditeljica dramsko-recitatorske sekcije. U toj šaljivoj igri sudjelovali su članovi dramske i recitatorske sekcije, pjevačke, glazbene i plesne skupine, te poete ove udruge. Uz prikladne šale, uzajamno nadmudrivanje i podbadanje, smijeh i uzdisanje, prijetnje i lagane psovke, te rakijicu, dobro vino i po koji zalogaj, dočarana je atmosfera jednog ovdašnjeg okupljanja i slavlja. Uz brojne scenske sudionike u ovaj šaljivi program su se na svoj način uključili i gledatelji. Pri kraju, kako to ovdje i biva, slijedila je pjesma i igra, i to ona davno poznata „Kolo igra svaki mu se divi, nek se znade da Bunjevac živi“. Velikim bunjevačkim kolom privedeno je kraju i obilježavanje ove vrijedne društvene obljetnice. Izvođačima programa i dragim gostima zatim je priredena i odgovarajuća večera na kojoj su prijateljski i poslovni razgovori maksimalno došli do izražaja.

Matija Đanić



NAZOČNI UZVANICI: Generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici Ljerka Alajbeg, voditelj podružnice HMI u Vukovaru Silvije Jergović, predsjednica udruge „Šokačka grana“ iz Osijeka Vera Erl, predsjednik DSHV-a – podružnice Sombor Mata Matarić, predsjednik DZH u Vojvodini Đorđe Čović, direktor NIU „Hrvatska Rijeka“ Ivan Karan, predsjednik SO Sombor Nemanja Delić te predstavnici Katoličke crkve, kulturnih institucija, medija i drugi.

Svečanosti u prigodi božićnih blagdana

BIJELI JE BOŽIĆ ZASJAO

Kao i ranijih godina, tako je i ovoga puta predbožićno vrijeme u našem Društvu bilo ispunjeno brojnim aktivnostima i svečanostima, te boravkom u našoj sredini dragih nam gostiju. Ovoga smo puta goste imali iz više mjesta matične zemlje našeg naroda – iz Hrvatske, kao i svoje sunarodnjake iz BiH, koji su nam predstavili svoje stvaralaštvo na planu kulture. Svojim književnim i dramskim prikazima predstavili su se gosti iz Rešetara i Hercegovca 13. prosinca, a 20. i 21. prosinca gosti iz pomalo daleke Istre – iz Rovinja, te oni iz središnje Bosne – iz Sarajeva. Programi gostiju, kao i domaćih izvođača, bili su u skladu s tradicijom i kulturom našeg naroda utemeljenima na općim kršćanskim vrijednostima, pri čemu ni naše tradicijske specifičnosti nisu izostale – obilježavanje dana majki i očeva, tj. Materica i Oca.

IZLOŽBA BOŽIĆNJAKA

Kod nas se već tradicionalno uoči božićnih blagdana organizira izložba božićnih kolača ili božićnjaka, pa je tako bilo i ove godine 21. prosinca prije božićnog koncerta. Ovu su prigodnu izložbu organizirale naše vrijedne žene. Svaka je sudionica sama napravila svoje vrijedne i prikladne eksponate, nastojeći da izlošci budu što ljepše i skladnije raspoređeni, kako bi i s tog stajališta privukli veću pozornost gledatelja.

Otvarajući izložbu glavna organizatorica Jolika Raić je istaknula kako je ovoga puta broj sudionica veći no prethodnih godina. Sada ih je bilo 18, od kojih 6 iz Lemeša (Svetozara Miletića). Najmlada „umjetnica“ u ovom specifičnom poslu bila je Ana Čuvarđić sa svojih jedva 5 godina. Uz svoju majku, ona je sama napravila dva interesantna, lijepa i pri-



kladna kolača. Za početak, to je za svaku pohvalu. U odnosu na ostale, eksponati Julije Sabo, koja je rodom iz Bezdana, razlikuju se. To su, u svojoj osnovi, specijalni medenjaci od kojih su napravljene interesantni božićni motivi – crkva, kuće i drugi prateći objekti.

Autoricama svih kolača uručene su zahvalnice, a pet najboljih izložaka

dodijeljeno je našim crkvama i gostima. Božićnjak Irene Mijić dodijeljen je samostanu karmelićana, onaj Lidije Džinić krasit će oltar crkve Presvetog Trojstva, a Mandice Radojević župe svetoga Križa. Kolač Zdenke Čuvarđić dodijeljen je HKD-u „Franjo Glavinić“ iz Rovinja, a kolač Marije Čuvarđić sa sobom će ponijeti bogoslovi u Sarajevo.



BOŽIĆNI KONCERT

Usporedo s izložbom božićnjaka održan je i božićni koncert. Dvorana našega Doma za ovu je prigodu bila prikladno ukrašena lijepim božićnim motivima. Prije svega, tu je stajao lijepo dekorirani božićni bor, a potom i adventski vijenac s četiri upaljene adventske svijeće. Vijenčići s trepćućim svjetiljkama se podrazumijevaju.



Dvorana je bila prepuna naših članova i njihovih dragih gostiju, koji su na svoj način uveličali program.

Pozdravljajući nazočne, a osobito drage nam goste, predsjednik Društva Šima Raič posebno je naveo: predstavnicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Zdenku Zver, vicerektora Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu dr. Darka Tomaševića, profesora na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji Marka Staničića, predsjednika HNV-a Branka Horvata, predstavnike HKD-a „Franjo Glavinić“ iz Rovinja, dopredsjednika DSHV-a i predsjednika podružnice za Sombor Matu Matarića, predstavnike Katoličke crkve u Somboru, direktora NIU „Hrvatska riječ“ Ivana Karana, predsjednicu HBKUD-a „Lemeš“ iz Sv. Miletića, predstavnike medija, te sve nazočne goste. Uz to, svima je čestitao Dan očeva.

Ovovečernji je program u cijelosti osmislila dopredsjednica našega Društva Marija Šeremešić, a programske točke najavljivale su i uz to recitirale prigodne stihove Dejana Jakšić i Bojana



Jozić, te dvije slatke curice Emina i Aneta Firanji.

Osnovni nositelji ovovečernjeg božićnog koncerta bili su članovi KUD „Franjo Glavinić“ iz Rovinja te bogoslovi Vrhbosanske biskupije iz Sarajeva. Manji dio programa pripao je i našim sastavima: Pjevačkoj skupini „Nazor“, VIS-u „Antunić“, kao i Ivici Šomodvarcu.

Nastupi svih skupina bili su iznimno kvalitetni. Različitost božićnih pjesama – njihovi sadržaji i melos – veoma su lijepo prihvaćeni od nazočnih slušatelja. Uz nama dobro znane pjesme bilo je tu i onih koje su nam manje poznate, te na neki način nama i daleke.



Brojna mješovita pjevačka skupina iz Rovinja, te manje brojni muški sastav bogoslova, držali su cijelo vrijeme u napetosti ljubitelje ovog specifičnog koncerta. Svaki je sastav i svaka pjesma na svoj način dočaravala božićnu atmosferu. Članovi i jednog i drugog sastava, potaknuti burnim pljeskom oduševljene publike, dodatno su proširili obujam predviđenog programa. Sa sigurnošću se može tvrditi kako je to našem svijetu bio koncert kojeg neće zaboraviti – to je koncert za pamćenje.

Bogoslovi su dodatno otpjevali niz predivnih pjesama, a Istrani uz to i svoju himnu „Krasna zemljo, Istro mila“. Na koncu, obje su klappe zajednički otpjevale za ovu prigodu najljepšu i najsvečaniju pjesmu „Tiha noć, sveta noć“ – melodiju koja se proširila cijelim svijetom. Na koncu, uz upaljene baklje, voditeljice su svima poželjle SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ!

Nakon ovog prigodnog i iznimno kvalitetnog koncerta za sve sudionike programa priredena je večera. Uz pjesmu, šalu i smijeh te našu domaću glazbu, veselje je potrajalo duboko u noć.

Našim dragim gostima priređeni su i dodatni sadržaji: izlet u Suboticu, gdje su, uz ostalo, razgledali tamošnju Gradsku kuću, a u Somboru zgradu nekadašnje Županije, gdje im je autor ovih redaka govorio o našem gradu i o znamenitostima što krasi svečanu dvoranu ovog zdanja.

Matija Đanić

Članovi KLD iz Rešetara, te HPČ iz Hercegovca kod nas

KNJIŽEVNO I DRAMSKO STVARALAŠTVO NAŠIH GOSTIJU

U subotu 13. prosinca na blagdan svete Lucije, a uoči dana Materica, u velikoj dvorani na našem Doma članovi Književno likovnog društva »Rešetari« iz istoimenog mjesta održali su književno veče, a nakon toga glumci Hrvatske pučke čitaonice iz Hercegovca izveli kazališnu predstavu »Ljubavni ultimatum staroga gospodina«. Oba su društva iz Republike Hrvatske.

Nakon pozdravnih riječi dobrodošlice predsjednika Društva Šime Raiča i voditeljice Dramsko-recitatorske sekcije Marije Šeremešić, nazočnoj publici su se obratili i dragi gosti: Ivan de Villa, predsjednik Društva u Rešetarima i urednik tamošnjih književnih izdanja, a potom i književnici mr. Ivan Slišurić iz Nove Gradiške i mr. Lujo Medvidović iz Osijeka.



Ivan de Villa je istakao da njihovo Društvo djeluje već 58 godina, a književno izdavaštvo samostalno deset godina, te da se bavi vrijednom izdavačkom djelatnošću. Iz tih su razloga ovoga puta i donijeli svoja cjelokupna izdanja te ih staili na uvid nazočnima, a našem Društvu i Gradskoj biblioteci Sombor poklonili po jednu kompletnu zbirku ovih izdanja. Mr. Ivan Slišurić govorio je o književnoj i likovnoj djelatnosti ovog amaterskog članstva, te naveo da je Društvo do sada izdalo 11 zbornika ovih sadržaja. Izlagač je istakao i osnovne motive koji podstiču autore na sačinjavanje ovih pjesničkih sastava. Istakao je i specifičnosti poetskih sastava što motivišu autore koji žive i stvaraju u dijaspori. Njihovi su sastavi, po pravilu, nadahnuti ljubavlju za svojim zavičajem kao i ljubavlju za prazavičajem svojih predaka. Mr. Lujo Medvidović posebno je govorio o posljednjoj i najboljoj zbirci pjesama ovog izdavača, a to je »Ogrlica za jutro i samoću«.

Nakon ovoga, autori pjesničkih sastava koja su objavljena u posljednjoj zbirci što ih je ovo Društvo publikovalo, čitali



su svoje sastave, a to su: Antun Kovač, Ivan Andrašić, Marija Šeremešić, Ivan Došlić, Marija Radošić, Snježana Josipović, Evica Kraljić, Zlata Dasović, i mr. Lujo Medvidović.

Član Pučke scene Hrvatske čitaonice iz Hercegovca izveli su dramsku predstavu – simpatičnu komediju Fadija Hadžića »Ljubavni ultimatum staroga gospodina«. To je ustvari igra u troje u kojoj sudjeluje »šarmantna dama – gospođa Majka«, njen udvarač »magistar Kokot«, te pomalo nespretni sin koji obavlja vrstu posredničke uloge. Zaplet počinje dolaskom »zaljubljenog udvarača« kome je, u krajnjoj liniji, cilj ostvarenje materijalne dobiti. Da bi došao do željenog cilja, Dami postavlja niz smiješnih i čudnih pitanja i zltimatuma. Izjava ljubavi, naglo i nerazmišljeno odbijanje iste od strane uvažene Dame, postepeno popuštanje i približavanje, te konačno prihvatanje ponuda ovog napasniaka. Kad tog nepoznatog i nezvanog udvarača sin počinje napadati, majka ga brani i obratno. Tako je ova komedija ljubavnog sadržaja puna zapleta i raspleta, plača i veselja, izjava ljubavi i odbijanja iste, tragedije i veselja i slično. Na koncu magistar Kokot drži i oproštajni govor na sprovodu tragično preminulog supruga ove »šarmantne dame«. Ipak, sve je završeno lijepim snom o dalekoj ljubavi.

Nakon svega sljedio je buran pljesak kao odraz prihvatanja ove šaljive igre od strane nazočnog gledateljstva.

Ovo je sedamnaesto izvođenje ove komedije s kojom je Pučka scena do sada nastupila i u Mađarskoj, BiH, te kod na u Ljutovu.

Matija Danić

Pisma čitatelja

Naša nekadašnja sugrađanka – rođena Somborka, do odlaska u mirovinu prvakinja drame Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu i autorica desetak iznimno vrijednih djela o kazališnoj umjetnosti, Eliza Garner, redovito prima naš Miroljub. Kao i ranije i ovog nam se puta javila pismom, čiji veći dio sadržaja doslovcem objavljujemo:

«Dragi gospodine profesore Danić, primila sam Miroljub broj 2 (42) i pročitala sam ga od prvog do zadnjeg slova. Iskreno ste me oduševili! Najviše je pisano o Somboru. Ponosna sam na kulturni razvitak mog voljenog grada. A te

dražesne predstave kojima ste oduševili publiku, gdje god ste ih izveli! Sačuvajući jednu ljupkost i milinu u jeziku koji je počeo nestajati.

Meni je samo žao da naš veliki književnik Miroslav Krleža ne živi više. On bi bio duboko nesretan oko pitanja Šokaca i Bunjevaca. Koliko mi je puta znao reći: 'Nije li tragično da su od Šokaca i Bunjevaca iskonstruirali neka plemena, a to su naši ljudi, naš svijet, isti Hrvati, isti narod kao i mi.' Taj problem upravo ga je mučio. Da mu je došao u ruke taj Miroljub bio bi sretan.»

Eliza Garner

Zagreb, 15. prosinca 2008.

LIKOVNE AKTIVNOSTI

Unizu aktivnosti Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „VLADIMIR NAZOR“ nalazi se i likovna. Ona se svodi na organiziranje LIKOVNE KOLONIJE i izložbu slika. Kolonija je postala tradicio-

ni slikarima i gostima prirade ugodan boravak, a ugodna atmosfera stalni je pratilac ovakvih druženja.

Kolonija ima međunarodni karakter. Sudionici su slikari amateri i akademski slikari iz Sombora, Subotice i Hrvatske.



nalna, dosad ih je održano osam. Mjesto održavanja je neki od živih autentičnih somborskih salaša. Ambijent salaša s tipičnim salašarskim objektima, čardacima, ograda-

Cilj kolonije je obogaćivanje aktivnosti našeg društva, promoviranje likovnih umjetnika naše zajednice, a i šire. Kriterij za sudionike je jednostavan: kvaliteta slike i



ma, dermom, širokim vidikom i bogatom panoramom, prava su inspiracija za slikare. To je ambijent posebno omiljen kod slikara amatera. Svake godine kolonija se održava na nekom drugom salašu, gdje domaći-

dolaska iz nama srodnih društava i ljubitelja našeg društva. Većina slikara su naši veterani, oni koloniji daju kontinuitet, a manji dio se svake godine mijenja. Svi su nam jednako dragi.

Amateri vole prirodu, tipične ravničarske objekte, i sve to pretaču u boje svatko na sebi svojstven način. Po tome su „amaterske slike“ prepoznatljive. One su bliske elementu koji oslikavaju. Tematika obuhvaća pejzaže ravnice s vojvođanskim salašima, mrtvu prirodu, portrete. Inspiracija ima i za akademske slikare, ali oni taj ambijent, a i ne mora biti drukčije,

stvaranju, neizmjerne ljubavi prema prirodi, ljudima i zajedništvu i različitosti u izražavanju motiva, kolorita, tehnike. A salaš je vječan motiv.

Ono što je svojstveno većini društva, to je i našoj koloniji, a to je jela i pića u izobilju. O tome brinu društvo i domaćini. Domaćinu u znak zahvalnosti ostaje slika po vlastitom izboru. Kolonija je jednodnevna, a zatvaranje je



realno ili apstraktno. Rezultat rada je dvadesetak slika koje odišu živim bojama. Kolonija je ugodno druženje, stvaranje i rad, iza čega ostaju djela koja dokazuju i pokazuju što se i koliko na ovakvim susretima uradi. To je skup jedinstva u

uz prisustvo gostiju, glazbu i, naravno, juneći paprikaš, uz „petrolejsku lampu“ kad se mrak spusti.

Želja je organizatora da nam salaši i dalje žive, a s njima i naše kolonije.

Janoš Raduka



LEKSIKON PODUNAVSKIH HRVATA

U Velikoj dvorani HKUD-a „Vladimir Nazor“ u Somboru 15. studenog 2008. godine predstavljen je 8. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca.

Promocija leksikona priređena je u organizaciji Hrvatskog akademskog društva iz Subotice i HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora. U predstavljanju ovog sveska sudjelovali su - glavni urednik Leksikona dr. sc. Slaven Bačić i suradnici: redoviti profesor Prirodno-matematičkog fakulteta u Kragujevcu dr.

sc. Ivan Gutman i profesor geografije u mirovini mr. sc. Matija Đanić. Moderator ove manifestacije bio je Alojzije Firanj.

Leksikon je do sada predstavljen u nekoliko država i u preko 20 mjesta. U ovom projektu je sudjelovalo preko 80 ljudi, a sudionici nisu samo afirmirani i poznati i nisu isključivo Hrvati, već i pripadnici drugih naroda daju priloge koji su od značaja za ovo djelo.

Ovaj svezak obuhvaća imena i pojmove pod slovom G i sadrži 115 natuknica,

četiri uputnice uz 40 ilustracija, a u radu je sudjelovalo 56 autora.

Nazočnima je omogućeno obogatiti svoje osobne knjižnice za promovirani 8. svezak, kao i za kompletan opus do sada objavljen.

Na kraju je upućen poziv svima koji mogu pridonijeti radu na Leksikonu, da se uključe u pisanje. U tijeku je izrada novog, devetog sveska, u kojem se obrađuju natuknice pod slovom H.

Klara Šolaja-Karas

Božićni koncert u Budrovcima

U organizaciji Kulturno-umjetničke udruge „Naša grana“ iz Budrovaca (Republika Hrvatska) održan je treći Božićni koncert u nedjelju, 28. prosinca 2008. godine, pod nazivom „Na salašu kod Betlema“.

Selo Budrovci se nalazi u istočnom dijelu Đakovštine, na cesti prema Vinkovcima, a ima oko 1400 stanovnika.

Koncert je počeo u 19 sati u ne baš velikoj, ali prepunoj dvorani Dobrovoljnog vatrogasnog društva, a program je vrlo dobro vodio gospodin Marko Slobodanac.

Gosti večeri su bili domaćini KUU „Naša grana“, koji su otvorili koncert, zatim pjevačka skupina KUD-a „Drenjanci“, KUD-a „Slavonija“ – Đurđanci te mješovita pjevačka skupina HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora. Somborci su otpjevali tri božićne pjesme: „Divica Marija“, „Narodi nam se“ i „Radujmo se i pivajmo“ u prvom izlasku na binu, a drugi put su pjevali pučke pjesme. Ova pjevačka skupina postoji tek nekoliko godina, ali se polako popunjava i vrlo uspješno nastupa i na svom terenu, pa i u gostima.

Predsjednica KUD-a „Drenjanci“ pedagoginja Vida Blažević pročitala je jednu pjesmu o Slavoniji i koncert je opet nastavljen izvornim igrama, duhovnim i pučkim pjesmama.

U publici su bili ugledni gosti iz županije, općine, politike pa i iz sela, i svi skupa su bili zadovoljni programom i svaki nastup nagrađivali burnim pljeskom.

Nakon toga, dvjema se pjesmama predstavila domaća grupa „Inat slavonski“, zatim je uslijedila zabava uz ples i zvuke poznatog tamburaškog sastava „Zvona“ iz Đakova.

Na samom kraju su uslijedile zahvale, pohvale, ugovaranja sljedećih, obostranih gostovanja i konačno sirena autobusa.

Antun Kovač

LJUBI BLIŽNJEG SVOGA

Slovenac se odvojio od Hrvata,
Hrvat ne želi sa Srbinom da živi,
Crnogorac neće Srbina za brata,
a za sve su uvijek oni drugi krivi!

Nitko s nikim neće ili ne može,
ni čovjek sa ženom ni brat s bratom.

Kako živjeti kad neće da se slože,
kćerka s majkom ni sin s tatom?

Sad smo „Svaka vaška obaška“, po volji mnogih;
ništa bratstvo, jedinstvo i sloga.

Nema više „Zajedno smo jači i bolji“,
Nema više ljubi „Bližnjeg svoga“.

Kovač Antun

VRIJEDNA DOPUNSKA INFORMACIJA

Naš uvaženi sugrađanin, akademik dr. Ivan Gutman, redoviti profesor Sveučilišta u Kragujevcu, pri promociji osmog sveska „Leksikona podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca“ bio je jedan od promotora ovog vrijednog djela održanog u našem Hrvatskom domu. U istom broju ovog glasila, a na stranicama 73 i 74, Dujo Runje je naveo bitne podatke o njemu i dostignućima njegova znanstvenog djelovanja. Dodamo li ovome i njegov prilog uz „Rječnik govora bačkih Hrvata“ objavljen u broju 4/2008 našeg „Miroljuba“ pod nazivom „Bunjevačka kemija“ (stranica 17) dobit ćemo još potpuniju sliku o njemu i njegovoj znanstvenoj i svestranoj

aktivnosti. Ovoga puta želimo navesti samo još neke podatke vezane uz djelatnost ovog našeg znanstvenika.

Dr. Ivan Gutman održao je i drži brojna predavanja u mnogim zemljama diljem svijeta, na svim kontinentima kugle zemaljske. To su predavanja vezana za područje kemije i matematike, kao i zajednička za obje ove struke. Prema raspoloživim podacima nastupao je i držao predavanja u 39 država svijeta. Ne računajući znanstvene skupove, na kojima je i sam vrlo aktivno sudjelovao, u obuhvaćenim zemljama održao je 221 predavanje namijenjeno različitim uzrastima i stupnju obrazovanja slušatelja. Od toga u mjestima ove države 69, a u drugim zemljama svijeta, razmještenim po svim kontinentima, 152.

Matija Đanić

PRIJEDLOG ZAKONA O NACIONALNIM VIJEĆIMA

Javna rasprava o prijedlogu Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina održana je u Hrvatskom domu u Somboru 14. studenog 2008. godine. Organizatori su bili Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV) i HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora.

Pripadnicima hrvatske zajednice, odnosno čelnicima hrvatskih udruga nazočnim na javnoj raspravi o prijedlogu Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, govorili su dr. sc. Slaven Bačić i tajnik HNV-a Ladislav Suknović.

Zakon regulira ovlasti nacionalnih vijeća, postupak izbora i osnovne crte financiranja. U svome je izlaganju dr. sc. Slaven Bačić ukazao na najinteresantnije i bitne novine u odnosu na dosadašnje stanje i na dvojbe koje će iz toga proizaći. Poseban naglasak je bio na pitanju izbora nacionalnih vijeća. Sva prva nacionalna vijeća izabrana su elektorskim ili posrednim putem, a jedna od dvojbi kod postupka donošenja ovog zakona bila je – opredijeliti se za posredne ili neposredne izbore. Zakon je ostavio mogućnost da se same manjine opredijele kojem načinu od ova dva dati prioritet. U nekim pripravnim radnjama bilo je riječi o tome da će sami

pripadnici manjina tražiti da budu upisani u birački popis. Slaven Bačić je mišljenja da je dobro što ovaj prijedlog nije prošao, jer postoji apstinencija u političkom životu, pogotovo kod manjina, te bi se mali broj ljudi opredijelio za upisivanje na birački popis. Prijedlog je da država napravi birački popis za svaku manjinu na temelju evidencije državnih tijela, gdje se osobe izjašnjavaju o pripadnosti nacionalnim manjinama. Svaki bi pripadnik manjine na kućnu adresu trebao dobiti obavijest o ulasku na birački popis hrvatske nacionalne manjine. Ukoliko netko ne želi biti na tom popisu ima pravo tražiti da se njegovo ime izbriše s popisa. Jednako tako, onaj koji nije dobio obavijest da je na popisu, ako je Hrvat, može se javiti kod mjerodavnih tijela i upisati se. Pretpostavka je da će dobar dio biti na tom popisu. Ako se u ovaj popis ne upiše 50 posto plus jedan pripadnik manjine, smatrat će se da se ta manjina opredijelila za elektorske izbore.

O pitanju ovlasti u najosnovnijim odredbama u drugom dijelu izlaganja govorio je Ladislav Suknović. Država je nacionalna vijeća zamislila kao savjetodavna tijela, a zakon uređuje pitanje

mogućnosti raspolaganja vlastitom imovinom. Već na samom početku zakona govori se kako nacionalno vijeće može stjecati i otuđivati kako pokretnu, tako i nepokretnu imovinu, ustanovljavati i dodjeljivati priznanja, sudjelovati u pripremi određenih propisa i zakona, koji se tiču uređivanja i pitanja nacionalnih manjina. Nacionalno vijeće osniva svoje ustanove, udruge, kako kulturne tako i druge vrste, pa čak i gospodarska društva u područjima obrazovanja, kulture i javnog informiranja. Osim općih odredaba, zakon posebno razrađuje sva područja koja su i izvorno u nacionalnim vijećima, a to su pitanja obrazovanja i odgoja, kulture, službene uporabe jezika i pitanje informiranja, koje je Ladislav Suknović razmotrio u svom izlaganju.

Uslijedila je rasprava u kojoj su svoje prijedloge, sugestije i mišljenja iznijeli direktor NIU „Hrvatska Riječ“ Ivan Karan, dopredsjednik DSHV-a, Podružnica Sombor, Mata Matarić, te Joza Kolar, Zoran Čota i Stipan Pekanović, dok je završnu riječ imao predsjednik HNV-a Branko Horvat.

Z. Gorjanac

PRIKAZIVANJE HRVATSKIH FILMOVA NOVIJE PRODUKCIJE

Ljubitelji filma su tijekom studenog bili u prigodi u prostorijama HKUD-a „Vladimir Nazor“ pogledati hrvatske filmove novije produkcije.

U organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i Foruma žena DSHV-a, Podružnice Sombor, održana je manifestacija pod

nazivom „Novi hrvatski film“.

Otvorenju filmskih večeri nazočne su, uz brojne goste, bile i generalna konzulica pri Generalnom konzulatu RH u Subotici gospođa Ljerka Alajbeg, koja je prigodnim obraćanjem publici i otvorila manifestaciju, te konzulica gospođa Mirela Lucić, koje su svojim prisustvom uveli-

čale skup. Iste je večeri prikazan film „Što je muškarac bez brkova“ Hrvoja Hribara. Slijedili su „Put lubenica“ Branka Šmidta, „Armin“ Ognjena Sviličića, „Živi i mrtvi“ Kristijana Milića, „Pjevajte nešto ljubavno“ Gorana Kulenovića i film za djecu „Duh u močvari“ Branka Ištvančića.

Projekcije su održavane ponedjeljkom i četvrtkom, a ulaz je bio slobodan.

Forum žena zahvaljuje upravi HKUD-a „Vladimir Nazor“ na ustupljenom prostoru i suradnji u nadi da je ovo bila tek prva u nizu kulturnih manifestacija održanih u Hrvatskom domu.

Vesna Čuvardić



Književno-zabavna večer u B. Monoštoru

DIVANIM ŠOKAČKI

U Centru građanskih aktivnosti u Bačkom Monoštoru, popularno zvanom „biblioteka“, u petak 14. studenog 2008. godine, Kulturno-umjetničko društvo Hrvata „Bodrog“ iz Monoštora organiziralo je književnu, zabavnu večer „Divani Šokački“. Sudionici večeri su bili: pjevačka skupina ovog društva, tamburaši, pjesnici i glumci-amateri. Program su vodile Marijana-Maša Šeremešić i Anita Đipanov.

„Biblioteka“ je bila puna, kao i uvijek, uglavnom redovitim posjetiteljima koji su ljubitelji kulture i druženja. Nakon uvodnih riječi predsjednice ovoga društva, Marija Turkalj i Marija Mrgić su pročitale nazive starih monoštorskih jela, te stare monoštorske psovke i uobičajene neozbiljne kletve. Uslijedio je koktel pjesnika i pjevačke skupine. Svoje su pjesme čitali i voditeljica Anita Đipanov, Željko Šeremešić, Adam Bešlin i Antun Kovač, a pjesme Ivana Pašića čitala je voditeljica Marija Šeremešić. Izvorne i lijepe pjesme pjevale su čla-

nice pjevačke skupine KUDH „Bodrog“. U svim pjesmama izvođači su se jednostavno natjecali tko će više starih riječi i običaja spomenuti u svojim tekstovima.

der, upotrebljavane što starije riječi, predmeti i običaji. Skeč je izmamio najviše smijeha i pljeska, a trajao je desetak minuta.

Na kraju je pjevačka skupina

pobrinule i napravile pogačice, lokšice, kolačiće, debele gibanice s makom i orasima, „bundivom gibanice“, a bilo je i domaćeg baranjskog vina i, naravno, ostalog pića.



Udarni dio večeri bio je skeč „Nediljom posli podne“, kojeg su izvele Marija Turkalj, Marija Mrgalj i Eva Roža, a čiji je sadržaj bio bračni život naših starih, gledano s humoriistične strane. Ovdje su, tako-

otpjevala nekoliko prigodnih šokačkih bečaraca, a cjelovečernji program je na fotoaparatu zabilježila Gordana Mučalov.

Nakon službenog dijela programa, Monoštorke su se

Sutradan ujutro, poslije mise, žene su komentirale kako je bila lijepa večer, a one koje nisu bile, te su, naravno, žalile.

Antun Kovač

„ĐUVEGIJE“ U BAČKOM MONOŠTORU

Šteta za sve one koji 7. prosinca u popodnevnom satima nisu bili u Domu kulture u B. Monoštoru, jer su propustili vidjeti razigrane Somborce iz HKUD-a „Vladimir Nazor“ u predstavi „Đuvegije“. Malobrojna publika smijehom i pljeskom nagradivala je izvođače, a oni su se tr-

dili biti što duhovitiji u nadmudrivanju tijekom cijele predstave. To se i isplatilo, jer su na kraju burnim pljeskom pozdravljeni glumačka ekipa i redateljica Marija Šeremešić. Ona je uspjela od dviju jednočinki različitih autora napraviti jednu cjelinu koja opušta i tjera na spontan smijeh

svakog posjetitelja predstave. I na kraju – veliko hvala malobrojnoj publici što je sat i pol sudjelovala u predstavi, a onima koji nisu našli vremena za uživanje može biti samo žao za uskraćen lijep doživljaj.

Zvonimir Lukač

ANTON RAIČ

U somborskoj obitelji Stipana i Ane Raič 18. ožujka 1941. godine rođen je sin Anton. Nakon završene osnovne škole mladić svoju naobrazbu nastavlja u somborskoj gimnaziji, koju 1965. godine i završava.

Već kao učenik prvog razreda gimnazije Anton postaje dopisnikom Somborskih novina, pišući u njima o aktivnostima u školi i gradu, ali i u njegovoj okolini. Za ovaj rad dobiva i prve novinarske honorare. U isto vrijeme biran je i za glavnog i odgovornog urednika somborskog omladinskog lista Pokret.

Po završetku gimnazije stupa u radni odnos u Somborskim novinama, radeći u redakciji koja je u to vrijeme s njim i s direktorom brojala ukupno 5 članova. Od prvih dana piše o svim aktualnostima vezanim uz grad i njegovu okolicu. Godine 1970. završava Visoku školu pri Savezu novinara Jugoslavije u Beogradu.

Poslije 40 godina neprekidnog radnog vijeka, 2001. godine odlazi u zasluženu mirovinu. Sumirajući životni i radni vijek, ističe kako je u prigodi 25. obljetnice rada u novinarstvu nagrađen plaketom Srebrne zvijezde Saveza novinara Jugoslavije u Beogradu. Uz svoj redoviti radni odnos, bio je stalni dopisnik - Večernjih novosti, Radio Beograda, Ekspres politike, Vjesnikove novinarske kuće iz Zagreba, VUS-a, Večernjeg lista, Arene, Plavog vjesnika, Dela iz Ljubljane, novosadskog Dnevnika, Magyar szoa iz Novog Sada, Građanskog lista iz Novog Sada, Oslobođenja iz Sarajeva, Glasa Slavonije



iz Osijeka, Hrvatske riječi iz Subotice, Miroljuba iz Sombora i brojnih drugih manjih listova. Ističe kako je za svoj rad uvijek bio prikladno honoriran. Autor je knjige „Privredni vodič Sombora 1969. godine“.

Pčelari Sombora, Europe i svijeta posebno su mu zahvalni, jer je kroz Somborske novine ostavio cjelokupnu kroniku i povijest stvaranja Svjetskog sajma pčelarstva i Svjetske pčelarske burze, počevši od prve pčelarske izložbe u Somboru 1974. godine, pa do Trećeg svjetskog sajma pčelarstva održanog u Italiji u Milanu 2007. godine.

Anton Raič živi u braku s danas umirovljenicom Vidom, profesoricom srpskohrvatskog jezika. Ima sina Sinišu, diplomiranog inženjera, snahu Snežanu i dvije unuke - Katarinu i Irenu.

Od svoje mladosti član je HKUD-a „Vladimir Nazor“, a potom je bio i najmlađi član Upravnog odbora, što je dokumentirano i na velikom panou koji krasi društvene prostorije. I sada u «Nazor» redovito dolazi na većinu manifestacija koje se ovdje održavaju, te o njima i piše.

Svoj minuli i tekući rad obavljao je i obavlja na pisaćem stroju marke „Biser“, koji je životni pratilac i kroničar ovog somborskog novinara, bez čijih članaka i novinskih stupaca grad Sombor ne bi bio ono što jest.

Stipan Pekanović, odvjetnik

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica tel/fax: 024/553-355

hrvatskarijec@tippnet.rs

www.hrvatskarijec.rs

Za nakladnika: Ivan Karan

Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika, te članovi Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Kovač, Josip Pekanović, Šima Raič, Pavle Matarić, Monika Vekonj.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk

Tehnički urednik: Thomas Šujić

Prijelom teksta: Jelena Ademi

Urednik fotografije: Zoran V. Šimokov

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica

E-mail: vnazor@sbb.co.yu

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900 primjeraka

POKRAJINSKA SMOTRA RECITATORA

Recitatori našeg HKUD-a Aneta i Emina Firanj, Lea i Miloš Jevtić, Dejana Jakšić i Bojan Jakšić 15. su studenog 2008. godine u subotičkoj Gradskoj knjižnici nastupili na Sedmoj pokrajinskoj smotri recitatora. Sudionike je ocjenjivalo tročlano povjerenstvo: prof. Đurđica Stuhleitter iz Osjeka, Katarina Čović iz Subotice i Marija Šeremešić iz Sombora. Za pohvalu je da smo i ove godine imali pohvaljenih i nagrađenih. To su: Aneta, Emina, Dejan i Bojan. Svi sudionici, njih oko osamdesetak, i ove su godine dobili knjigu na hrvatskom jeziku. Hvala organizatorima.

M. Š.

Putovanje u zemlje monsunske Azije

(nastavak teksta iz prethodnog broja)

Japan ili Nipon, ta „Zemlja izlazećeg sunca“ – kako je njeni stanovnici zovu, ili „Zemlja na kraju svijeta“ – kako su je stoljećima nazivali narodi Europe, bila je osobito interesantna svim sudionicima ovog vrijednog putovanja.



Japanski otoci, smješteni uz istočne obale azijskog kontinenta, prostiru se između 30. i 45. stupnja s.z.š., što odgovara rastojanju između Kaira i Novog Sada. Dodamo li ovome i skupinu otoka Ryu Kyu, to mnoštvo drugih manjih otoka koji pripadaju ovoj zemlji, teritorij Japana doseže daleko na jug. Tako ova zemlja s četiri velika osnovna otoka i oko 3000 manjih, zahvaća površinu od 377.835 km². Prema popisu iz 1985. godine u ovoj zemlji je živjelo 121.048.923 stanovnika, a prema najnovijoj procjeni Japan 2008. godine ima 127,7 milijuna stanovnika. Iz ovoga slijedi da u prosijeku na 1 km² živi 339 stanovnika, što znači da je gustoća naseljenosti veća no u Indiji (gdje sada iznosi 336 stan/km²). Vrijedi navesti i činjenicu da je prosječna dužina ljudskog vijeka 2006. godine ovdje iznosila 81,25 godina. Po vjeroispovijesti Japanci su 74,1% budisti, 1,3% ih je kršćana, dok na ostale otpada 24,6% građana.

Otočki niz na kome leži Japan izložen je čestim i katastrofalnim zemljotresima, vulkanskim erupcijama i razornim vjetrovima, a glede prirodnih bogatstava spada u red najsiromašnijih područja Dalekog istoka. No, i pokraj toga Japan po gospodarskoj razvijenosti, a osobito po indu-

strijskoj proizvodnji spada u red svjetskih velesila. Danas je to druga gospodarska sila svijeta.

Kao dio „vatrenog pojasa“ Pacifika Japan je zemlja u kojoj instrumenti bilježe i do 5000 potresa godišnje, u njemu ima 192 vulkana, od kojih 58 aktivnih. Tijekom leta između Tokija i Osake sudionici putovanja su imali prigodu veoma lijepo vidjeti i „svetu goru“ Japana – vulkanski kupu Fudži – koja dostiže 3778 metara visine.

Morske površine koje okružuju Japan imaju posebnu vrijednost za ovu otočnu zemlju, te su Japanci po ulovu ribe na prvom mjestu u svijetu. Premda samo 12,9% državnog teritorija spada u obradivo zemljište (oranice i voćnjake), zemlja je poznata po proizvodnji biljnih kultura, a osobito – riže, čaja, duhana, raznog povrća, te nasada bijelog duda. Tijekom autobusne vožnje od Osake do Kjota i Nare i natrag, veoma su lijepo uočene ove i druge poljoprivredne kulture, a stekao se dojam i o krajnje intenzivnoj obradi poljoprivrednih površina. Uz to treba dodati kako su snažan dojam na sve nas ostavile šume bambusove trske, čija stabla dostižu visinu i do 20 m, a veoma često se koriste kao građevni materijal. Kamforova stabla u ovoj zemlji imaju obujam od čak 8-15 metara.

Prolazeći kroz industrijska središta Tokija, Jokohame, Osake i Kjota stekao se dojam o snažnoj industrijskoj proi-



zvodnji zemlje, koja po proizvodnji trgovačkih brodova dolazi na prvo mjesto u svijetu; druga je po proizvodnji - sirovog željeza, putničkih automobila, kamiona, cementa, papira i sl.; a treća u proizvodnji

- električne energije, metalurškog koksa, sirovog čelika, bakra, olova, sumporne kiseline, celuloze itd.

Premda je boravak u Japanu trajao svega četiri dana, o ovoj dalekoj zemlji stekao se ipak osnovni dojam. Od gradova posjećeni su: Tokio, Jokohama, Osaka,



Kjoto i Nara. Između Tokija i Jokohame korišten je jednošinski ekspresni vlak, između Tokija i Osake zrakoplov, a na ostalim relacijama, kao i za razgledanje gradova, autobusi. U daljnjem prikazu ovog putovanja dat će se samo osnovni podaci i dojmovi o posjećenim gradovima.

T O K I O, glavni grad Japana, 1. listopada 2007. godine imao je preko 12,7 milijuna stanovnika, što znači da 10% ukupnog stanovništva zemlje živi u ovoj metropoli. Ako ovome dodamo i činjenicu da se prostire na 2187,08 km² izlazi da na 1 km² ovog grada živi čak 5796 stanovnika. Tijekom dana u ovome gradu boravi još oko 3 milijuna ljudi koji ovamo dolaze poslom iz bliže ili daljnje okolice.

Smješten u vrhu istoimenog zaljeva u kome se nalazi i Jokohama, Tokio u svom zaleđu ima najveću, gospodarski najrazvijeniju i najnaseljeniju ravnicu Kvanto, u kojoj živi oko 17 milijuna stanovnika.

Tokio je relativno mlad grad, čiji intenzivniji razvitak počinje tek u 17. stoljeću. Jezgra grada je oko dvorca šoguna u močvarnoj nizini rijeke Sumide. Stvarni značaj Tokija je porastao revolucijom 1868. godine, kada je car svoje boravište prenio iz Kjota u „istočnu prijestolnicu“, tj. u ovaj grad. Broj stanovnika Tokija naglo je rastao. Koncem 19. stoljeća u



obalni prostor između Tokija i Jokohame, razdaljine oko 30 km, sada je najveći pristališni organizam Japana - Ketin, neopohodan velikim industrijskim centrima kao što su Tokio, Jokohama i drugi okolni gradovi.

Za Tokio su karakteristični brojni parkovi, ispresijecani umjetnim potocima i jezerima. Od kulturno-povijesnih znamenitosti treba istaknuti brojne budističke hramove - pagode, od kojih posebno ističemo hram Asakusi, građen prije 500 godina. Grad se dijeli na gornji i donji, između kojih leži gradska jezgra s poznatom, veoma živom trgovačkom arterijom Ginza s brojnim bankama, trgovačkim kućama i neboderima, od kojih najviši ima 56 katova (najviši u Japanu). U ovom dijelu još prije 300 godina bio je plitki morski zaljev.

Osobito treba istaknuti veoma živ i funkcionalan promet ovog velegrada, kroz koji su izgrađene 22 autoceste. Prometne petlje su veoma dobro riješene i omogućuju brz i nesmetan promet. Nadalje, tu prometuju jednošinski i superekspresni vlakovi i sl.

JOKOHAMA, velegrad i pristanište s 3,6 milijuna stanovnika, smješten je na početku Tokijskog zaljeva. Grad je osnovan 1858. godine na mjestu malog ribarskog naselja u kome je živjelo svega 350 ljudi. Otvorenom lukom proglašen je 1859. Zbog centralnog položaja u japanskom arhipelagu naglo se razvio u veliki grad i jednu od najznačajnijih luka i jak industrijski centar ove otočne zemlje. Danas je to najmodernije opremljeno i najuređenije pristanište Japana.



Nova orijentacija u razvoju i ovog grada nastala je nakon katastrofalnog zemljotresa 1923., kada je razrušeno 80% gradskog teritorija. Veliko razaranje bombardiranjem grad je doživio i 1945. godine.

Po izgledu Jokohama jako podsjeća na Tokio s kojim je srasla, iako su njihovi centri međusobno udaljeni tridesetak kilometara.

OSAKA je drugi grad u Japanu po broju stanovnika i gospodarskom značaju. U užem gradskom području živi 2,6 milijuna stanovnika (lipanj 2007.), dok u široj zoni grada (satelitskim gradovima koji ga okružuju i gravitiraju mu) stanuje čak 17,2 milijuna građana.

Već se iz zrakoplova moglo uočiti kako je područje ovog velegrada ispresijecano gustom mrežom rijeka i kanala, preko kojih je izgrađeno više od 1600 mostova.

Osaka se nalazi na 35° s.z.š., što odgovara zemljopisnoj širini Krita. Smještena u vrhu istoimenog zaljeva Unutrašnjeg japanskog mora, u velikoj delti rijeke Sinjodo, centar je najvažnijeg i najgušće naseljenog područja ove otočke zemlje. Grad ima veliko gospodarsko značenje.



To je jak industrijski, trgovački, financijski i pristanišni centar. Istovremeno, to je centar 13 značajnih satelitskih industrijskih gradova, koji su se razvili uz obale ovog zaljeva. Osaka je izuzetno snažan industrijski centar u kojem živi 1/4 cjelokupnog industrijskog radništva zemlje, a njene tvornice daju oko 1/3 cjelokupne japanske industrijske proizvodnje.

I u središnjim dijelovima ovoga grada dominiraju visoke zgrade američko-europskog stila. Kroz grad prolazi više suvremenih autocesta u različitim razinama, te Osaka i u prometnom pogledu podsjeća na Tokio. Inače, i ovo je grad zelenila, prostranih trgova, živog prometa i velike čistoće.

KJOTO, sa svojih 14,7 milijuna stanovnika (travanj 2008.) dolazi na peto mjesto u Japanu. Pokraj velikog industrijskog i općenito gospodarskog značenja, Kjoto je poznati sveučilišni centar u kome je ova visokoškolska i znanstvena ustanova osnovana 1897. godine, a čija knjižnica sadrži 1,6 milijuna vrijednih svezaka.

njemu je živjelo oko 1,5 milijuna ljudi, 1920. preko 2 milijuna, 1940. - 6,8 milijuna, 1960. samo u užem gradskom području 8,3 milijuna, a zajedno s postojećih osam predgrada 9,6 milijuna. Negativan utjecaj na kretanje broja stanovnika ostavio je katastrofalan zemljotres 1923. godine, kada je porušeno i izgorjelo 370.000 kuća, te bombardiranje tijekom Drugog svjetskog rata, kada je razoreno oko 80% ovoga velegrada. Nakon prve navedene katastrofe grad je obnovljen novim koncepcijama - napravljene su radijalne ulice, dok su ostale proširene, kanalizirane su rijeke i iskopani kanali, sagrađeno je oko 500 specijalnih mostova otpornih na potrese i sl. Nakon Drugog svjetskog rata Tokio je dobio sadašnju ultramodernu velegradsku fizionomiju s neboderskim centrom i rasutim rezidencijalnim dijelovima, koji podsjećaju na „najameričkije“ gradove Los Angeles i San Francisco. Jak poticaj za urbanistički i arhitektonski razvoj i uspon grada dala je i Olimpijada održana ovdje 1964. godine. Tradicionalni japanski pejzaž očuvao se najviše u rezidencijalnim dijelovima, parkovima i malim trgovinama. Život na ulicama, bogata rasvjeta, istočnjačko pismo, trgovačke kuće, parkovi i druge specifičnosti japanskog načina života i pejzaža čine Tokio veoma privlačnim.

Nasipanjem plitkih dijelova zaljeva u južnom dijelu grada dobiven je prostor na kojem je nikla industrijska zona. Cijeli



Više od tisuću godina Kjoto je bio prijestolnica Japana, u kojoj je sjedište cara - mikada bilo od 794. do 1868. godine. Od svog početka grad je najuže povezan s razvojem japanske povijesti, kulture i religije.

I pokraj ratnih pustošenja, potresa i požara u povijesti, te prosijecanja suvremenih širokih avenija i izgradnje nekoli-



ko kolosa moderne arhitekture, Kjoto je sačuvao izgled drevnog japanskog grada i smatra se „najvećim muzejom svijeta“, prvenstveno zahvaljujući činjenici što su se obnove grada uvijek oslanjale na njegov urbani dispozitiv. Gradska jezgra čini ogroman pravokutnik (oko 4,5 x 5,5 km) s ulicama koje se sijeku pod pravim kutom, a na završetku glavne prometne arterije nalazi se carska palača.

U gradu i njegovoj najbližoj okolici sačuvano je veoma mnogo spomenika stare arhitekture - šintuističkih svetilišta, budističkih samostana i hramova, palača, utvrđenih dvoraca i vrtova. U samom gradu ima oko 1600 ovih hramova, a i najviša pagoda Japana - Daigodži iz desetog stoljeća u ovom je gradu. Visoka je 168 stopa (51,21 m) i ima pet katova. Zahvaljujući sretnoj okolnosti da grad za vrijeme posljednjeg rata nije bio bombardiran, sve kulturno-povijesne znamenitosti su očuvane. Usprkos gustoj

naseljenosti Japanci su i u milijunskim gradovima sačuvali mnoge, često veoma prostrane parkove s umjetničkim građevinama i hramovima, skladno prilagođenim okolini, što krasí i ovaj grad.

Od kulturno-povijesnih spomenika na posjetitelje najjači su dojam ostavili: drveni zamak Nidžo iz 1603. godine, koji predstavlja nacionalno blago prve vrste ove zemlje, a nekada je bio rezidencija šoguna; Zlatni paviljon iz 1395. godine, smješten u predivnom parku punom zelenila i vrijednih starih stabala, od kojih kamforovo drvo ima više od 500, a borovi preko 700 godina. Ova trokatna, pozlaćena građevina predstavlja posebnu vrijednost Japana. Tu su dalje Srebrni i Crveni paviljon, zatim Hejan hram podignut 1895. godine na 1100-godišnjicu izgradnje Kjota, koji predstavlja simbol grada, u kome se i sada obavlja ceremonija krunidbe japanskih careva; Hram tisuću buda u kome je smješteno tisuću jednakih pozlaćenih i jedna velika statua Bude.

NARA, s 373.189 stanovnika (31. prosinca 2005.), posljednje je mjesto koje su sudionici ovog putovanja posjetili u Japanu. To je već u osmom stoljeću bila prva stalna prijestolnica ovog otočnog carstva. Iz tog razdoblja sačuvani su brojni kulturno-povijesni, osobito arhitektonski spomenici. U velikom Parku jelena brojni su budistički hramovi s najstarijim primjercima japanskog slikarstva. Tu su brojna svetišta (posebno Kasuga), muzeji i poznati brončani kip Bude.

Od hramova se osobito ističe hram

Todadží, najveći drveni hram na svijetu s gigantskim brončanim Budom iz 18. stoljeća. Primjera radi, navodimo samo neke dimenzije ove statue: visina tijela u stavu sjedenja je 16,2 m, dužina lica 4,8 m, dužina uha 2,6, a dužina palca 1,6 m.

Tijekom autobusne vožnje od Kjota do Nare, kao i vožnje od Osake do Kjota, veoma je dobro sagledan agrarni pejzaž ove zemlje, usjevi, seoska naselja, hidrotehnički zahvati i sl. Rijeke, taložeći nanos, neprekidno izdižu svoja korita, a ljudi sustavno podižu nasipe, tako da



mnoge rijeke imaju korita za čitavih 5-6 m viša od okolnog zemljišta. Ceste i vlakovi lakše prolaze ispod rijeka tunelima nego preko rijeka mostovima.

Navedimo da je u ovoj po svemu specifičnoj zemlji pismenost stanovništva veoma visoka, da 90% djece po završetku osnovne škole nastavlja školovanje na srednjem stupnju, da školska godina počinje u travnju, a završava se u ožujku.

mr. Matija Đanić



Dan osnutka i šesta obljetnica Hrvatskog nacionalnog vijeća

U Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici 15. je prosinca svečanom akademijom obilježen dan osnutka i šesta obljetnica Hrvatskog nacionalnog vijeća. Toga je dana, 15. prosinca 2002. godine, na Elektorskoj skupštini, koja je održana u skladu sa Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, formirano Hrvatsko nacionalno vijeće. Predsjednik HNV-a Branko Horvat na početku akademije pozdravio je sve nazočne, a osobito Ivana Zebu, prvog tajnika Odjela za hrvatske manjine u inozemstvu, zatim Filipa Damjanovića, ministra savjetnika u Veleposlanstvu RH u Beogradu, Aniko Muškinja-Hajnrih, državnu tajnicu u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Republike Srbije, dogradonačelnika Subotice Peru Horvackog, te Lásla Jozsu, predsjednika Mađarskog nacionalnog vijeća. Istaknuo je kako je Hrvatsko nacionalno vijeće u proteklih šest godina, unatoč teškoćama i problemima, izgradilo ključne pretpostavke za očuvanje i izgradnju nacionalnog identiteta Hrvata u Vojvodini i Srbiji i učinilo značajne pomake za ostvarivanje prava Hrvata u područjima informiranja, jezika, obrazovanja i kulture.



Predsjednik HNV-a je uputio apel svim vijećnicima HNV-a i drugim nositeljima dužnosti unutar hrvatske zajednice da se problemi rješavaju u okvirima institucija i putem dijaloga, jer samo oni koji imaju zajedničke ciljeve idu kao zajednica naprijed. U kulturno-umjetničkom dijelu programa nastupili su: pjevačka skupina KUDH-a „Bodrog iz Bačkog Monoštora, recitatorice članice HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora - Bojana Jozić, Emina

Firanj i Dejana Jakšić, mladi glazbenici iz Subotice - Katarina Evetović, Miran Tikvički, Marko Dulić i Nemanja Kostić, potom zbor Zajednice Hrvata Zemuna „Ilija Okrugić“ kao i pjevači i tamburaši HKC-a „Bunjevačko kolo“ iz Subotice.

Zoran Čota

MLADI I BUDUĆNOST

U petak, 5. prosinca, u Gradskoj kući u Somboru održana je osnivačka skupština Mladeži DSHV-a Sombor. Mladi su glasovnjem izabrali vodstvo. Za predsjednicu je izabrana Irena Bubimirčević, za dopredsjednika Ivan Jozić, za tajnicu Ana Matarić, za članove Ivan Firanj i Lidija Žuljević.

Obraćajući se mladima predsjednik somborske podružnice gospodin Mato Matarić je rekao: „Očekujemo da budete pokretači onih akcija za koje mi stariji možda nemamo sluha i nemamo uvida u potrebe mladih. Pomoći ćete nam da svojom politikom doprinesemo afirmaciji mladih članova, a od vas tražimo da konzumirate prava koja ćemo vam preko stranke osigurati.“

Radom u mjesnoj organizaciji mladi dobivaju šansu dokazati se kroz programe, razne susrete, priredbe, kreativne radionice itd... Za aktivnosti mladih stranka će nastojati osigurati sredstva.

Alojzije Firanj



RECITATORI NA DANU HNV-a

Na danu HNV-a u Subotici 15. prosinca 2008. godine u Gradskoj vijećnici nastupile su recitatorice: Emina Firanj, Dejana Jakšić i Bojana Jozić. One su govorile stihove hrvatskih pjesnika, koje je odabrala i uobličila u recital Marija Šeremešić. Recital je govoren uz instrumental „Najboljih hrvatskih tamburaša“.

M. Š.

TO JE ČOVJEK

Poštovani čitatelju „Miroljuba“. Iz riznice mudrosti što je čovječanstvo skupilo, pokušajmo uočiti koja povezuju sve civilizacije i narode koji su gostovali na ovom planetu. Pokušajmo odgovoriti što je čovjek.

Da bismo lakše razumjeli život čovjeka mogli bismo ga podijeliti u tri etape: djetinjstvo, srednja dob i starost.

Prva životna etapa je djetinjstvo, evo nekoliko misli iz svjetske baštine o:

DJECI I DJETINJSTVU

Najveća je sreća i kolijevci.

Početak svega je malen.

Teško onome tko ozlijedi dijete.

Nikad ne smiješ reći „ne“ poklonu koji ti daje dijete.

Buduća sudbina djeteta uvijek je majčino djelo.

Učitelj i majka su čuvari budućnosti čovječanstva.

Odgovaj zahtijeva najveću marljivost koja će donijeti najveću korist.

Dvije najteže stvari na svijetu jesu: društvom dobro upravljati i dijete dobro odgajati.

Tko nauči djecu zadovoljiti se malim, ostavlja im više od bogatstva.

Djece i novca nikad previše.

MUDRI SAVJETI

Ljudi vole pokazati što im je najvrednije. Do nesporazuma dolazi zbog različitih mjerila vrijednosti.

Sa subjektivnog kuta na svijetu se događaju dobre i loše stvari. Nemojmo vidjeti samo loše stvari.

Odreći se egoizma težak je zadatak, ali je nagrada višestruka. Isplati se ustrajati.

Gnjevljenost je subjektivno stanje. On proizlazi iz neznanja druge strane koja je uvijek važna u rješenju problema u odluci.

Najveće od svih zala je samoljublje. Čovjek ga sebi prašta i ne trudi se osloboditi ga se.

„UŽIVANJE“ – IDEAL DANAŠNJIJE NOVAC I VRIJEME

Današnji čovjek želi što više užitka. Užitak je postao ideal. Danas čovjek želi sve moguće užitke koje pruža ovaj život, što šire što intenzivnije, nema nikakve mjere niti ograničenja.

Prvi uvjet za slobodne užitke je vrijeme. Potrebno je izbjegavati svaki rad i sve obveze kako bi nam ostalo vremena za gluparanje i uživanje.

Zatim dolazi njegova visost „novac“. Kad njega imamo možemo sebi priuštiti sve što poželimo. Ali, kako doći do njega kad izbjegavamo rad, učenje u školi, kasnija usavršavanja koja su uvek potrebna.

Postoji prijek i brži način, to su razne igre na sreću. S većim ili manjim dobicima prema džepu korisnika, organizatori prime

koliko možeš platiti. Oni uzmu svoj dio, plate porez državi, odbiju ostale troškove a ostatak podijele nekolicini. To je primamljivo jer se svi nadaju premiji, nikad se ne zna...

Naš pogled je stalno uprt u one koji po našem mišljenju imaju lagodan život bez rada. Mi ne znamo koliko su se oni pomučili da bi došli do onoga što imaju, niti dokle će im to trajati, mi samo vidimo njihov sjaj bez ikakvih kriterija – razni sportaši, pjevači, političari, voditelji. Spremni smo se time baviti ne pitajući za cijenu, samo da budemo uspješni jer to donosi slavu i užitak. Spremni smo na razne ustupke makar i prelazili moralne granice. Važno je da nam je lijepo, ne mora se uvijek održati riječ, malo laži ne šteti ako je korisno. Međutim, ako se tako i drugi ponašaju prema nama, ako obećaju pa ne ispune dogovor, izvuku se u radu na naš račun, ako takvu logiku prihvati većina, onda život postaje jako težak i bolan, pun stresova i nesreće, skoro nepodnošljiv.

Često roditelji pomažu djeci svojim „savjetima i primjerima“. Naravno, za njihovo dobro. Ali, to se često okrene na zlo s jako pogubnim posljedicama. Nitko dijete ne savjetuje da nađe sreću u alkoholu ili drogi, suvremenom zlu, ili prostituciji, ili raznim nečasnim poslovima nedostojnim čovjeka. Ali to su posljedice spomenutog uzroka.

Ovakav način života u zapadnoj kulturi uzeo je toliko maha, da bi mladi trebali izvršiti neku reformu, koja bi vratila normalan život u društvo.

Koje su šanse mladih ljudi?

Odbaciti ideale današnjice, prigrliti svoju mladost i s njom početi novi život sa svim krepostima i vrijednostima koje je čovječanstvo spoznalo i izgradilo kroz povijest, koje su se dokazale kao neprolazne vrijednosti u ljudskom životu. Bez vjere nema zdravog života. Bez ljubavi život nema smisla. A bez nade ostali smo i bez sadašnjosti i bez budućnosti.

Odbacimo nevažnost na užitke i započnimo život u njegovoj punini. Ispunimo ulogu koju čovjek ima – radimo, živimo u zajednici i zasnujmo svoju obitelj.

Alojzije Firanj

KINESKE MUDROSTI

- Dobročudan izgled i lijepo riječi rijetko su znak prave vrline.
- Ako nekoga pobijediš argumentom, to još ne mora značiti da si ga uvjerio.
- Ne govori o svom uspjehu pred drugima koji nisu uspjeli.
- Tko me iza leđa kudi taj me se boji, a tko me u oči hvali taj me prezire.
- Plemenit je čovjek miran i velikodušan, prostak je uvijek uzbuđen.
- Tri godine čini dobra djela i rijetko tko će znati, jedanput učini loše i znat će cijelo podneblje.
- Džentlmen okrivljuje sebe dok običan čovjek okrivljuje druge.
- Više vrijedi onaj koji umije slušati nego onaj koji umije govoriti.
- Klevetnici su poput psića koji laju za petama.
- Čovjek koji mrzi osobu koju ti mrziš tebi je dobar čovjek.

Kovač Antun

Istinit životni put ili istinita priča?

Pustinjak među ljudima

Šandor Pope, od naroda zvani „Sarka“ ili „Sarka Šandor“, rođen je u mjestu Kirla 26. siječnja 1881. godine od oca Šandora Pope i majke Ilone, rođene Fekete. Prezime POPE nema nitko u Bačkom Monoštoru, ali je poznato u Kupusini. Poznato je kako se i neki Popeov salaš nekada nalazio pokraj nasipa kod Kupusine, preko puta šume „Adica“. Nije poznato kada se Šandor Pope nastanio u selu. Bio je izvjesno vrijeme oženjen-vjenčan Stanom Asić iz Bačkog Monoštora, rođenom u Bačkom Monoštoru 27. svibnja 1887. godine. Umrta je i pokopana u istom mjestu 27. listopada 1959. godine, ali tada već nisu živjeli zajedno. Imali su kćer Jelisavetu rođenu 19. lipnja 1924. godine u Bačkom Monoštoru, odnosno na Falcijunovom salašu, udanu Kovač.

Živio je kao samac u trošnoj kući prekrivenoj trskom na kraju Dolske ulice, na neki svoj osebujan način. Kuća je bila nabijača, kakvih je većina nekada u selu bila, i nalazila se na kraju i u najnižem dijelu ulice. Udolina pokraj sela i na kraju njegove kuće nazivana je Dola i najniži je dio zemljišta oko sela. Kuća je imala dvije prostorije u koje nikoga nije puštao ući. S ulice je imala dva mala, niska prozora, kroz koje se nije moglo vidjeti što se u pomrčini sobe dešava ili kako izgleda. U kuću se ulazilo iz zadnjeg dijela dvorišta, kroz primitivno postavljena drvena vrata, koja su uvijek bila zatvorena. Prostorije su bile za oko pola metra niže od dvorišta. Ponekad, zbog podzemnih voda, dio dvorišta je bio poplavljen, a voda se pojavljivala i u kući. Tada se voda iz Dole penjala ulicom oko 100 metara od njegove kuće.

Dvorište je bilo omeđeno samoniklim vrbama, a u samom dnu nalazio se mali šumarak. Zbog podvodnog i vlažnog terena vrbe su rano cvjetale, bile vječito zelene i brzo rastle. U šumarku je držao košnice pčela. Da se uspješno bavio pčelarstvom zabilježile su i Subotičke novine 1939. godine. Još 1920. godine Šandor Pope je bio jedan od osam uspješnih pčelara u Bačkom Monoštoru. Med je koristio kao lijek i za ishranu, a nerado ga je prodavao. U hladovini šumarka nalazio se mali ribnjak u kojem je gajio ribu za svoje potrebe. U dvorištu su svoje mjesto imali magarac, nekoliko koza i veliki broj peradi. S čuđom su gledali mještani u njegove koze kojima je brijač brade.

Živio je u svome svijetu, u svijetu životinja. S njima je umio, s njima se rado družio i pričao, njima je više vjerovao i volio ih više nego ljude. Vjerojatno je u životu doživio mnoga razočaranja od pripadnika ljudskog roda. Na magarcu je donosio travu, sijeno i suho granje koje je oko sela, pokraj rijeke i kanala sakupljao. Iako je seljankama

prodavao jaja, a ponekad i med, nije volio da mu u dvorište ulaze, a pogotovo da mu u kuću zaviruju. Oni koji su imali priliku proviriti kroz vrata dok su čekali da budu posluženi, pričali su kako se u prvoj prostoriji nalaze košare od pruča u kojima su sjedile kvočke na jajima. Kokoši su mu nosile mnogo jaja i stalno ih je nasađivao, pa je tijekom čitave godine imao pilića. Kada bi voda prodirala u kuću košare s kvočkama bi plutale na vodi, a on bi za spavanje i dalje koristio krevet s visokim nogama.

Izbjegavao je rukovanje i svaki tjelesni dodir s ljudima. Novac iz tuđe ruke nije primao, već bi ga seljanke stavljale na zemlju, a on bi ga kasnije uzimao dok se malo ohladi i prozrača. Metalni novac je prao u vreloj vodi i sušio na suncu. Je li to bio strah od zaraze?

Svatko ga je u mjestu znao, a nitko poznavao. Nije se družio ni s kim, nije volio voditi razgovore i izbjegavao je ljude. Izuzetak je bila Marika „Surapina“ koja mu je ponekad nešto pomagala. U susretu s mještanima prelazio bi na drugu stranu ulice ili ceste, kako ih ne bi sreo, da ga ništa ne pitaju, da ne mora s njima razgovarati. O sebi nikada nikome nije govorio i naizgled se osjećao zadovoljan načinom života. Ako se nekome morao obratiti, koristio bi za to riječ: „Čuješ?“ Uostalom, u selo je malo i odlazio, išao je radije u prirodu, u polje, do rijeke i kanala. Kada bi se vraćao kući sa svojim društvom, obično bi to bilo na sljedeći način: On je išao prvi, magarac s tovarom i kozama drugi, a Marika treća. Ako bi on stao, svi bi odjednom stali, da se nitko nikome ne približi.

Nikome nije prigovarao, nije se vrijeđao i stoički je podnosio dobacivanja djece koja su uvijek za njim trčala. Duge kose i brade, obučen u odijelo koje je sam pravio (nekada i od jareće kože), sličio je djeci na Robinsona. Liječniku nije išao, a u slučaju potrebe liječio se čajevima od raznih trava, medom i mlijekom. Uostalom, nitko se nije sjećao niti da je bio bolestan ili je to vješto krio. Za dug život vjerojatno je mogao zahvaliti zdravoj i prirodnoj hrani, mirnom životu i snu. Mještani su digli ruke od njega smatrajući ga čudakom.

Neposredno pred smrt pao je u krevet i teškom mukom dopustio prvim susjedima preko ulice, Anici i Adamu Dukanov Lelinima, da ga donekle njeguju. Kako je živio, tako je mirno i tiho umro na Novu godinu, 1. siječnja 1961. godine, noseći u grob tajnu uzroka svog načina života. Kako je u kući bilo miševa i štakora, mrtvome su mu izgrizli noge, dok ga susjedi nisu pronašli i pokopali. Pokopan je na općinski trošak na seoskom groblju u Bačkom Monoštoru, a danas nitko i ne zna gdje mu se grob nalazi.

Ivan Kovač

Čarolija božićnog vremena

Za nama je možda i najljepši dio godine, a njemu se na osobit način vesele djeca. Kao i svaki put poslije praznika, dječja stranica obiluje izvješćima o tome kako su ih najmlađi obilježili. Za nama su Materice, Očevi i Božić, pa evo kako su ih djeca doživjela.

Čarolija božićnog vremena počinje paljenjem prve adventske svijeće, koju su, kako je to već godinama običaj u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru, zapalila djeca. To svjetlo nas nekako uvijek podsjeti da nam je Božić bliži paljenjem svake iduće svijeće.

Na ovim našim prostorima posebno se obilježavaju treća i četvrta nedjelja došašća, kad slavimo Materice i Oce. Djeca tada na svetoj misi kažu svoje hvala majkama i očevima, te mole za njih. Oni to čine na svoj način, pjesmom i prigodnim recitacijama, koje nikoga ne ostavljaju ravnodušnim. Doista je lijepo vidjeti radost na licima djece i roditelja u ova vremena, kad svi žurimo i nemamo mnogo vremena jedni za druge.

Kako to obično biva, ovo je vrijeme i vrijeme darivanja. Djecu koja izučavaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture posebno je iznenadio i razveselio posjet gospođe Marije Šeremešić, predstavnice udruge Urbani Šokci. Djeca su dobila prigodne darove – paketiće sa školskim priborom i zimskim kapama. Emina i Aneta su na osobit način u ime svih izrekle zahvalnost na darovima recitirajući pjesmice na hrvatskom jeziku s kojima su vrlo uspješno sudjelovale na smotri recitatora.

Na Badnju večer, prije same mise polnoćke, djeca su sve nazočne u crkvi Presvetog Trojstva razveselila svojim božićnim programom. Marljivo su ga pripremala sa svojim katehisticama, te su svojim pjesmicama izmamila osmijehe svih nas.

Monika Vekonj



Prigodni darovi

Naša ranija sugrađanka Rozika Fratrić-Knezi, koja sa svojom obitelji već godinama živi u Zagrebu, darivala je knjižnici našega doma više vrijednih knjiga, prvenstveno namenjenih djeci i mladima. To su pretežno bajke i dječja enciklopedije. No, tu je i enciklopedija namijenjena svim uzrastima

Navodimo ova djela: Bajke naroda svijeta 1,2,3, (Stvarnost, Zagreb), Ilustrirana dječja enciklopedija (Svjetlost, Zagreb, 1976.), Čudesna Jugoslavija (Turistički tisak, Ljubljana, 1982.), Eksplozija vasiona (Globus, Zagreb, 1983.) te Mala enciklopedija 1,2 (Zagreb, 1983.).

U ime uprave knjižnice i članstva Društva zahvaljujemo na ovom vrijednom daru.

M. Đ.

Zdravlje u hladnim zimskim danima

dr. Marija Mandić, rođena Matarić

Suh vruć zrak i topla zimska odjeća te prelaženje iz zagrijanih prostora na hladan vanjski zrak negativno djeluju na zdravlje i ljepotu kože. Odgovarajućom njegom i odjećom zaštitite svoju kožu i tijelo i uživajte u dugim zimskim šetnjama, grudanju ili sanjkanju.

Svakako, kako biste održali dobro zdravlje i izbjegli toliko izvikanu i najavljivanu zimsku prehladu i gripu neophodno je pravovremeno se zaštititi od hladnih zimskih vjetrova i vlage. Dobra cirkulacija i optimalna temperatura tijela nužni su za otpornost protiv ovih bolesti, ali i mnogo opasnijih upalnih bolesti. Adekvatna toplota tijela i njegove okolice stvaraju osjećaj zadovoljstva, sigurnosti i zaštite u hladnim zimskim danima. Zato pripazite da ste zimi uvijek tople obučeni. Kapa glavu čuva! Za vrijeme hladnih dana ne izlazite bez kape na glavi. Naime, bez kape tijelo preko glave gubi velike količine toplote, a gubitak topline znači pad imuniteta. Nosite tople čarape i pripazite da su vam noge uvijek tople i nikada vlažne. Hladne noge izazivaju pad temperature u usnoj sluznici od 2 do 3 stupnja te dolazi do prehlade, ali i pojave urinarnih infekcija koje znaju biti veoma bolne i uporne.

Zimska depresija, ali i bljedilo, beživotnost i perutanje kože lica i tijela izazvani su, među ostalim, i pomanjkanjem kretanja i boravka na otvorenom. Umjesto, dakle, da dobrovoljnim cjelodnevnim boravkom u pregrijanim i neprozračanim prostorima radite protiv sebe i svojega tijela, izađite na zimu i napunite svoje životne baterije svjetlom i kisikom, ali i bojama, mirisima, zvukovima i oblicima kojima zimski dani obiluju. Već samo tridesetak minuta svakidašnjeg hodanja po parku, livadi ili obližnjem šumarku, kojemu za zagrijavanje neka prethodi pet minuta trčanja u mjestu, učinit će čuda. Sva negativna energija začas će se pretvoriti u pozitivnu, a napetosti izazvane privatnim ili profesionalnim problemima nestat će kao od šale. Dnevno svjetlo i hladan zimski zrak, među ostalim, pojačat će cirkulaciju, proljepšati kožu i ojačati vaš imunološki sustav.

Tijelu također posvetite posebnu pažnju te lagane losione zamijenite bogatijim kremama ili uljima za tijelo. Nadalje, pripazite da toplina vode pri tuširanju ili kupanju ne prijeđe 32° C, a u izboru kupki zimi se odlučite za uljne. Da biste spriječili pretjerano isušivanje kože, lagane kreme za lice zamijenite bogatijima i masnijima. Ako nemate izrazito masnu kožu, poslušajte savjet stručnjaka te svoju noćnu kremu upotrebljavajte i danju. Jednako tako, zimi možete mazati i ulje za lice, ali u vrlo odmjerenim količinama, a ako, pak, imate izrazito suhu kožu, potražite preparate koji dodatno štite od hladnoće.



Ukoliko i pokraj svih mjera opreza i zaštite dobijete prehladu ne preostaje vam ništa drugo nego svim silama krenuti u njeno liječenje i zaustaviti komplikacije, koje se mogu dogoditi. Tako već pri prvim znacima prehlade počnite terapiju starim, dobrim sredstvima kao što su - topao čaj, vitamin C, med i, naravno, nezaobilazna pileća juha, i to i prije nego što posjetite liječnika. Svakako se preporučuje uzimanje većih količina vitamina C (maksimalno 2000 mg dnevno), pijenje vrućeg čaja - čime inhaliranje njegove pare olakšava disanje i razgrađuje sluz u dišnim kanalima. Također upotreba češnjaka i hrena efikasno otklanja viruse iz vašeg organizma.

Zato, unatoč tomu što zima zna pokazati svoje zube, naoružajte se ovakvim korisnim savjetima i pokažite da je se uopće ne bojite - jer i zimu možemo pretvoriti u godišnje doba koje je kao stvoreno za udisanje života punim plućima.



Lucija Knezi – Tošaki

Potomkinja nekadašnje stare plemićke obitelji Knezy, kojoj je ovo zvanje dodijeljeno još krajem XVII. stoljeća kao znak priznanja za zasluge u borbi protiv turskih osvajača i porobljivača, je i Lucija Knezi – Tošaki, tiha, skromna i vrijedna stanovnica Svetozara Miletića ili Lemeša, kako stanovnici tog mjesta zovu svoje naselje. Lucija je rođena 10. prosinca 1968. godine na salašu svojih predaka i roditelja, gdje je provela i djetinjstvo.

Nakon osnovne škole, koju je završila u svom rodnom selu, srednje obrazovanje je dogradila u Srednjoj poljoprivredno-prehrambenoj školi u Somboru. Stečeno znanje potom je uspješno primjenjivala na obiteljskom imanju svojih roditelja.

Stupanjem u brak rodila je sina Kristiana, koji sada ima 18 godina i radi u trgovini u Somboru. Duga bolest što je Luciju zadesila i koja je na njoj ostavila ozbiljne posljedice, uzrokovala je i poremećaj i raskid bračnih veza.

SALAŠ

Kad krenem po stazama ditiinjstva
Uvijek na istom mistu zastanem,
Divim se slici lipog jedinstva,
Priroda, sićanje i sunca plamen.

Staze su sad zarasle u korov,
Dužeći vik bitisanja svog,
Iz gustog šiblja izvire krov
Salaš je to iz ditiinjstva mog.

Sad je sam i pust,
Napustit od svih,
Obavija ga šibljak gust
I par bagremova zdravih.

Poetskim stvaralaštvom Lucija se počela baviti još u osnovnoj školi. Usporedo s vlastitim razvojem mijenjani su i struktura i sadržaji njenih sastava. Prvo su to bile dječje pjesmice prilagođene mladalačkom – osnovnoškolskom uzrastu, u srednjoj školi sadržaji su većinom imali ljubavni karakter, dok se u današnjima ispoljava žal za minulim vremenom, za salašima, starim običajima i sl.. Upravo ta tuga za prošlošću velikim je dijelom i potiče na ovo i ovakvo stvaralaštvo. Veći dio svojih poetskih sastava napravila je i zadržala za sebe, a samo neki su joj objavljeni u „Liri naivni“.

Kadgod davno tu je bio život,
Puno igre, sriće i divana,
Dica su se pela po drveću
Dok ih na užinu ne vikne nana.

Konji rasni, dorati i vranci,
Morke, pučke, guske što gaču,
U avliji mater kravu muze
A dica nose punu kravljaču.

Otac ide s njive umoran,
Žuljevitom rukom s čela znoj briše,
Sva se dica oko njega sjate,
A on bi im tio dati sve više i više.

Lucija Knezi

U mjesnom HBKUD-u „Lemeš“ aktivno djeluje. Tu vodi etno sekciju koja se bavi očuvanjem bunjevačke nošnje, restauracijom i ručnim radovima. Članica je pjevačke skupine, kostimografkinja dramske sekcije i dr. U crkvi čita poslanice i slično, te organizira vjerska slavlja, djecu vodi u Suboticu na smotru „Zlatna harfa“, a za katolički list „Zvonik“ povremeno piše o radu vjernika mjesne crkve.

Njezina bi aktivnost bila i znatno veća da joj fizičke sposobnosti nisu ozbiljno narušene.

Matija Đanić



Ana Fedver

Ana Fedver, rođena Raič, na svijet je došla 5. siječnja 1946. godine u uglednoj somborskoj zanatlijskoj – tkalačkoj obitelji oca Mirka i majke Jelene. Otac, po narodnosti Hrvat – Bunjevac, a majka Mađarica, činili su dobru osnovu ovdašnje bačke nacionalne složenosti – uzajamnog razumijevanja i poštivanja. Od svoje majke, koja se amaterski bavila glumom i pjevanjem, Ana je naslijedila osnove ovih vještina. Tako je na časove pjevanja pošla već sa svoje četiri godine, a nešto kasnije i na časove klavira.

Nakon završenog društveno - jezičkog usmjerenja Somborske gimnazije zaposlila se kao prevodilac – korespondent za njemački jezik u Metalu – prerađivačkoj industriji „Bane Sekulić“ u Somboru, odakle 1987. godine odlazi u invalidsku mirovinu.

Sa svojim suprugom Zdravkom, inženjerom organizacije rada, koji je kao desetogodišnjak sa svojim roditeljima u Sombor došao iz Slavonije, izrodila je dva sina: Fedora i Ernesta. Na veliku žalost roditelja, Ernest im je kao šesnaestogodišnjak 1996. godine preminuo. Po odlasku u mirovinu, Zdravko je 7 godina radio kao tehnički tajnik HKUD „Vladimir Nazor“. Od prije tri godine bračni par Fedver živi u Subotici.

Poetskim stvaralaštvom se Ana bavi već 10 godina. Njeni su poetski sastavi u cijelosti religijskog sadržaja. Upravo ju je religija i podstakla na ovo stvaralaštvo. Stihovi, što ih stvara, prvenstveno i čine njenu molitvu. U Somboru je član karmelićanskog trećeg reda, a u Subotici članica Katedralnog zbora „Albe

Vidaković“. Svoje sastave objavljuje u: „Zvoniku“, „Miroljubu“, „Hrvatskoj riječi“, „Subotičkoj danici“, te u zbirkama „Lira naiva“ i u Rešetarima u Hrvatskoj.

Njeno se stvaralaštvo ogleda i na likovnom polju.

Matija Đanić

POSLUŠAJ GLAS

Čuješ li brate glas
Sa rajskih visina
Koji dopire do tebe?
Raširenih ruku te čeka
Dobrodošlicu ti priprema
Kakvu tvoje oči
Još vidjele nisu!

Zašto se oglušuješ?
Zar ti je ljepše
U ovoj doli
Suza i boli
Neprestano za nečim juriti?
U zemaljskoj utakmici
Uvijek želiš prvi biti.

Na vagu stavljaš
Merkaš da kod tebe
Išta prevagne.
Osjećaš se vrlo
Moćan i slavan
Jedino te u duši
Uporno guši.

Vagu ostavljaj, ne merkaaj
Zalud posao ti taj.
Jedina vaga, ispravna
Je kod Gospodina.
Na nju će biti stavljena
Sva djela tvoja
Učinjena tijekom tvoga žića.

On će sve
Tvoje zasluge izmjeriti
Odmjeriti pozasluzi.
Povjeri mu to!
Zato se ne ogluš
I za glasom
Od gore hodi.

On te čeka
Na obali najljepšega mora,
Mora njegove ljubavi.
Na pućini snova
Kad dotakneš dušom
Taj plavi beskraaj
Nježno ćeš se ljuljati
Na moru uzavrele
Gospodinove ljubavi i uživati
U beskrjnom miru i sreći.

Ana Fedver

Vjenčane slike naših Bunjevaca i Šokaca



VRANJA PARČETIĆ
rođen 1884. g. u Somboru

MARIJA GROMILOVIĆ
rođena 1887. g. u Somboru

VJENČANI 1907. g.



STIPAN (MARKA) KOVAČ
rođen 24.01.1904. g. u B. Monoštoru

MARIJA ŠIMUNOV
rođena 26.03.1907. g. u B. Monoštoru

VJENČANI 1.08.1924. g.

BEĆARCI

O jeseni oćeš doći skoro,
momak bi se oženiti moro.

Neće snaša da svekrvu služi,
pa se ova komšiluku tuži.

Ništa ne smeta što je lola stara,
lola stara puna bučelara.

Prođe mladost a osta sićanje,
na poljupce i na milovanje.

Pijem vino i mislim na baku,
oće li me poznati u mraku.

BEĆARAC

Lako ti je zavarat bećara,
Okom migneš i obrve digneš.

Kaže nana da čuvam poštenje,
Čuvam vruga kad mi dika draga.

Ja Šokica virujem u Boga,
Jer on kaže, ljubi bližnjeg svoga.

Moja diko živećemo sami,
Neću biti snaja tvojoj nani.

Mog su strica spominjale žene,
A mene će curice malene.

POSLOVICE

Gostima se dva puta veselimo
kada dolaze i kada odlaze.

Otkud žena, otud i gosti.

Često se za kapu prima,
neće skoro otići.

Lako je kazati „dodi“,
ali teško je „otići“.

Loš domaćin - dobar gost.

VICEVI

Vodeći telefonski razgovor s ministrom, njegov prijatelj se žali kako mu prisluškuju telefon.

Sutradan, ministar dobiva pisamce od svog kolege koji vodi unutarnje poslove:

„To nije istina“.

Političar pita poznanika:

- Jesi li slušao na televiziji moj posljednji govor?

- Nadam se.

U ono jednopartijsko vrijeme, susreću se Ciga i sekretar njegove osnovne organizacije. Pita ga partijski sekretar:

- Je li, ti, što nisi došao na naš posljednji partijski sastanak?

- Auh, drug sekretar, što nisam znao da je to posljednji – ih, doveo bih ja cijelu familiju!

Supruga budi svog muža, pa ga grdi:

- Sanjala sam kako spavaš s nekom golom plavušom. Kako te nije stid?!

- Pa dobro, pobogu, to je samo san.

- Eh, pusti ti to. Ako takve stvari radiš u mojim snovima – što li tek radiš u svojim?

Usred noći umirovljenik se pridiže u postelji i panično viče, onako u mraku:

- U imeniku je, u imeniku je!

Njegova usplahirena žena pali noćnu lampu:

- Što je mili – nešto si sanjao.

- Uhh... Imao sam grozan san. Kao, hoće mi poslati mirovinsku povišicu, neku razliku, što li, a nikako ne mogu naći moju adresu.

Prva bračna svađa:

- I još mi pričaš da te prosilo nekoliko njih?

- Nego što!

- Eh, kamo sreće da si se udala za prvu budalu koja ti je predložila brak.

- Pa i jesam.

Ulazi djevojka u butik, i želi vjenčanicu.

- Hoćete bijelu? – pita je.

- Pa, bolje neku malkice ružičastu, jer sam malkice trudna.

- Mila, jesam li ti prvi?

- Možda i jesi, nešto si mi poznat.

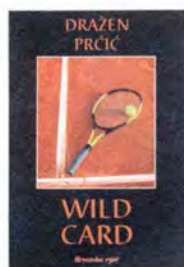
Ne znam zašto se nikako ne sviđam tvome ocu? - čudi se mladoženja.

Zbilja ne znam ni ja - kaže mlada - jer, na kraju krajeva, nije sva stvar u novcu, pameti i ljepoti.

- Zna li tvoj vjerenik koliko ti je godina?

- Da, djelomice.

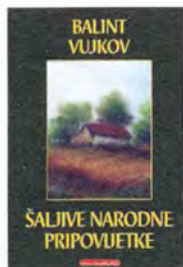
Prikupio: Alojzije Firanj



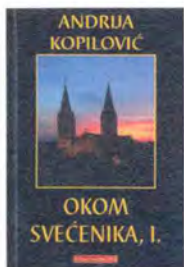
Rasprodano



400 dinara



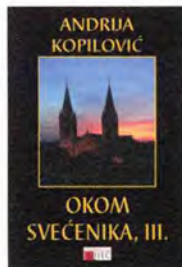
400 dinara



400 dinara



400 dinara



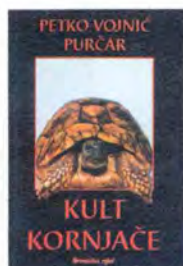
400 dinara



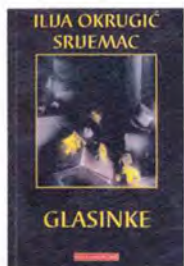
200 dinara



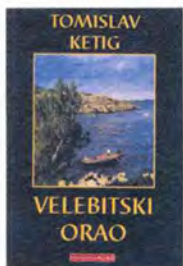
300 dinara



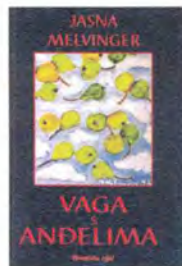
200 dinara



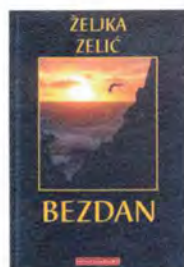
300 dinara



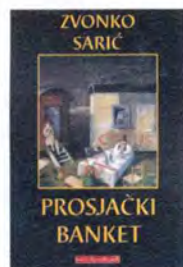
300 dinara



200 dinara



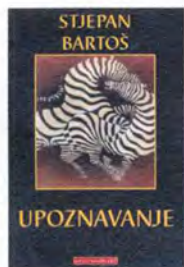
300 dinara



300 dinara



300 dinara



300 dinara



500 dinara



300 dinara



300 dinara



400 dinara



400 dinara



400 dinara



300 dinara



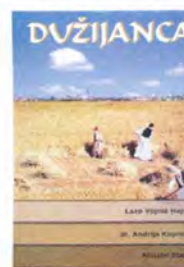
300 dinara



400 dinara



400 dinara



2500 dinara



500 dinara

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

IME I PREZIME: _____

ULICA I BROJ: _____

POŠTANSKI BROJ, MJESTO I DRŽAVA: _____

TELEFON I E-MAIL: _____

Ovim neopozivo naručujem:

1. _____, komada _____

2. _____, komada _____

3. _____, komada _____

4. _____, komada _____

5. _____, komada _____

6. Komplet knjiga s popustom 20% UKUPNO: 9.120,00

Vlastoručni potpis: _____

HRVATSKA RIJEČ

IZDAVAČKI INSTITUT IZBNINA
IZDAVAČKI I PROMETNI
CENTAR U RIJEČI

GODIŠNJICA DRUŠTVA



BOŽIĆNI BLAGDAN

